
[Finantsinspektsiooni aastaraamat 2012](#)

Juhatuse esimehe pöördumine

Aasta 2012 oli rahvusvahelistel finantsturgudel jätkuvalt keerukas. Kevadine finantskriisi süvenemine mitmetes eurotsooni suurtes riikides sundis otsima radikaalseid ning laiapõhjalisi lahendusi probleemide leevendamiseks eeskätt seal, kus süvenesid probleemid pangandussektorite ja riikide maksevõime vahel. Suvine Euroopa Ülemkogu pakkus välja väga ambitsioonika ja põhjaneva lahenduse Euroopa Keskpanga juurde ühise pangandusjärelevalve loomise näol. Uue loodava pangandusliidu alustaladeks on lisaks ühisele pangandusjärelevalvele eeskätt kapitalinõuete täitmise valdkonnas perspektiivis ka ühine hoiuste tagamise skeem ning pankade finantsseisu taastamise ja pangakriiside lahendamise ühtne Euroopa raamistik. Esialgse ajakava kohaselt pidi ühtne pangandusjärelevalve loodama 2013. aasta alguseks, aga sedavõrd kiire ajagraafik ei osutunud asjakohaseks ega praktiliselt teostatavaks. Hetkel on alust arvata, et pangandusjärelevalve Euroopa Keskpanga juures alustab tööd 2014. aasta jooksul. Eesti on pidanud ja peab oluliseks, et pangandusliidu kõiki kolme sammast käsitletakse koos või vähemalt püütakse need ellu rakendada võimalikult väikeste ajavahedega.

Ühise pangandusjärelevalve süsteemiga liituvad esimeses etapis suure tõenäosusega eurotsooni riigid ja veel mõned riigid. Kuigi osalemine on avatud kõigile Euroopa Liidu liikmesriikidele, ei pruugi pakutud organisatoorsed ja veel olulisemana poliitilised lahendid euroalasse mittekuuluvatele riikidele sobida. Nii võib 2014. aastast tekkida olukord, kus Eesti kaks suuremat krediidasutust – Swedbank ja SEB Pank – kuuluvad soolo baasil Euroopa Keskpanga järelevalvesüsteemi, kuid pangagrupi tasandil teostab nende üle järelevalvet jätkuvalt Rootsi finantsjärelevalve asutus Finansinspektionen. Täna ei saa veel lõpliku kindlusega öelda, milliseks kujuneb praktiline tööjaotus Euroopa Keskpanga pangandusjärelevalve ja Finantsinspektsiooni vahel, aga usun, et viimastel aastatel Põhjamaade kollegiaalses koostöös tõhusalt toiminud koostöömudel rakendub ka siin ja Finantsinspektsioon jääb osalema meie jaoks süsteemselt oluliste krediidasutuste järelevalves aktiivselt nii soolo baasil kui grupiüleselt.

Finantsinspektsioon peab oluliseks, et Euroopa uue pangandusjärelevalve süsteemi rakendumisel suudetaks hoida Põhjamaist konsensusmudelit, mis baseerub aktiivsel ja avatud dialoogil ning vastastikusel lugupidamisel. Oleme ühise pangandusjärelevalve loomisel tegusad nii Euroopa Nõukogu kui ka Euroopa Keskpanga erinevates töörühmades.

Eesti pangandusturgu mõjutas 2012. aastal enim mõõdukas majanduskasv ja tööpuuduse langus alla 10% taseme. Eesti ettevõtted on suutnud eksporditurgudel jätkuvalt olla suhteliselt edukad ja see on oluliselt mõjutanud pankade krediidiportfelli kvaliteedi paranemist. Kuigi Rootsi pangandussektorit peetakse hetkel väga tugevaks ja sealne regulaator on astunud samme pankade laenukvaliteedi veelgi tõhusamaks mõjutamiseks ja likviidsuse tagamiseks, ei saa lõplikult välistada võimalike negatiivseid arenguid Põhjamaade kinnisvaraturgudel, mis seni ei ole olulist korrektsiooni läbi teinud. Samuti ei saa välistada finantskriisi laienemist uuesti ka meie peamistele eksporditurgudele, mis võiks kaasa tuua raskusi ekspordile orienteeritud majandussektoritele.

Oluline areng 2012. aastal oli ka jätkuv hoiuste kasv, mis on võimaldanud Eesti krediitiasutustel oluliselt vähendada sõltuvust emapankade rahastamisest. Ilmselt on deposiitide kiire kasv seotud osaliselt ka sellega, et juba pikemat aega kestnud väga keerulises turusituatsioonis on tarbijate usaldus keerukamate finantsinstrumentide suhtes oluliselt langenud. Raha hoidmine deposiidis küll vähendab tarbijate jaoks oluliselt riske, aga ei pruugi olla keskpikas perspektiivis optimaalne strateegia oma säästude kasvatamiseks võrreldes inflatsiooniga.

Tervikuna on pangandussektor jätkuvalt väga hästi kapitaliseeritud ja omakapitali tootlus püsib kõrge. Kahjukindlustussektoris oli kahjumlikkus 2012. aastal madal ja paranenud majandusolukord hõlbustas erinevate kindlustustoodete müüki. Sama ei saa öelda elukindlustussektori kohta, kus jätkuvalt on uute klientide leidmisega raskusi, kuna nõudlus pikaaegsete säästutoodete vastu on madalseisus.

2012. aastal kuulusid teist aastat Finantsinspektsiooni järelevalve alla makseasutused. Erinevate Eestis tegutsevate makseasutuste ärikultuur erineb üksteisest olulisel määral. Huvi selles sektoris turule sisenemiseks on algusest peale olnud suur ja jätkuvalt leidub uusi makseteenuste osutamise valdkonnas tegevusluba soovivaid äriühinguid. Paraku näitavad esmased kogemused järelevalve jaoks, et isegi kui oleme seadustes seatud raamide piires võimalikult objektiivselt ja põhjalikult uute teenusepakkujate tausta hinnanud, oleme siiski juba olnud sunnitud kasutama ka finantsjärelevalve käsutuses olevat äärmuslikku abinõud. Nimelt ühel juhul oleme pidanud tegevusloa tühistama, kuna makseasutuse tegevus ei vastanud seadusest tulenevatele nõuetele. Mitmes teises turuosalises oleme läbi viinud väga põhjalikke kohapealseid kontrollid. Kõikehõlmavad kohapealsed kontrollid ja vajadusel õiguskaitseorganite sekkumine on mõne makseasutuse ärimahtusid järsult vähendanud, mis üldises plaanis pole kindlasti järelevalvetegevuse peamine eesmärk, kuid näitab, et mõnede makseasutuste tegevus ei pruukinud alati olla seaduste sisu ja mõttega kooskõlas.

Teenusejärelevalve jaoks olid 2012. aastal olulised kaks tegevussuunda. Esiteks suurendasime jätkuvalt kohapealsete kontrollide arvu, et vahetult ja põhjalikult kontrollida erinevatest seadusest ja Finantsinspektsiooni juhenditest tulenevate nõuete täitmist. Kuigi kontrollide arvu suure mahu ja nende erineva fookuse tõttu ei saa teha kõikehõlmavaid üldistusi, saab üldhinnanguna tõdeda, et reegleid üldiselt järgitakse ja vajadusel likvideeritakse puudused mõistliku aja jooksul. Teiseks on teenusejärelevalve jätkuvalt tegelemas pensionifondide temaatikaga. Lisaks tavapärastele kontrollidele viis Finantsinspektsioon 2012. aastal läbi ka analüüsi erineva riskitasemega pensionifondide varade paigutamise ja sellega seoses võetavate valitsemistasude kohta. Tuleb tõdeda, et kõrgema riskiastmega pensionifondide varade paigutamine on muutunud passiivsemaks, rohkem investeringuid tehakse teistesse fondidesse, see aga ei peegeldu mitte kuidagi valitsemistasudes. Oleme kõnealuses valdkonnas esitanud oma ettepanekud Rahandusministeeriumile.

Investorite ja emitentide huvi NASDAQ OMX Tallinna börsi vastu püsib leige ja kauplemisaktiivsus börsil on madal. Vähelikviidne ning erinevatele korporatiivsetele uudistele äärmiselt tundlik turg loob pinnase, et taolist turusituatsiooni püütakse ebaseaduslikel eesmärkidel mõnede investorite poolt ära kasutada.

2012. aastat iseloomustab ka Finantsinspektsiooni jaoks pretsedenditu kohtuasi, kus kolmandad isikud taotleavad kohtult krediitiasutuses olulise osaluse omandamiseks loa andnud Finantsinspektsiooni haldusakti tühistamist. Tõepoolest, Finantsinspektsiooni tegevus allub halduskohtu kontrollile. Samas ei tohiks taolist kontrolli nõudvate kaebeõigusega isikute ring olla piiramatult, kuna see viib finantsstabiilsuse kaitseks kehtestatud järelevalvesaladuse kadumiseni.

Tarbijahariduse projektil Minuraha valmis uus senisest enam elusündmustele keskenduv tarbijaveebi redaktsioon, kusjuures informatsiooni võib veebist vajadusel endiselt saada ka teenustepõhisest vaatest lähtuvalt. Hea meel on tõdeda, et Finantsinspektsiooni töötajate poolt koostöös meie partneritega korraldatud infopäevad nii koolides kui töökohtadel on suurendanud inimeste teadlikust oma rahaasjade planeerimise vajalikkusest ning finantsteenuste valikuga seotud ohtudest ja võimalustest. Loodetavasti võetakse lähiajal vastu ka riiklik finantskirjaoskuse strateegia, et selles valdkonnas tööd veelgi süsteemsemalt korraldada.

Tänan kolleege Finantsinspektsioonist, kelle töö läbi eelpool kirjeldatu teoks on saanud.

Aastaraamatu PDF versioon

- [Finantsinspektsiooni aastaraamat 2012](#)

[Aastaraamat](#)

Viimati muudetud 15.05.2019